

Список використаних джерел

1. Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. *Бібліотека освітньої політики*. Київ. 2004. 112 с.
2. Савченко О. П. Компетентісний підхід у сучасній вищій школі *Педагогіка і наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку*. 2010. № 3. С. 16–23.
3. Захарова І. Напрями і зміст підготовки магістрів з документознавства та інформаційної діяльності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Культура і соціальні комунікації*. 2009. Вип. 1. С. 262–269.
4. Компетентісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації: матеріали методол. семінару 3 квіт. 2014 р., м. Київ: Ч. 2. 2014. 292 с.
5. Малик Г. Д. Професійні стандарти й компетентісні профілі з документознавства та інформаційної діяльності: досвід західних країн. *Вісник Книжкової палати*. 2010. № 9. С. 47–52.

**Шкіцька І. Ю., д-р філол. наук, професор,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль**

РЕАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ У ВИКЛАДАННІ ДОКУМЕНТОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН

Через інтеграцію України до європейського простору питання пропагування цінності студентоцентрованого підходу, академічної свободи та доброчесності набули особливої актуальності в академічному середовищі. З огляду на це наша розвідка, присвячена окресленню шляхів застосування студентоцентрованого підходу під час викладання документознавчих дисциплін, є актуальною і відповідає запитам сучасної наукової спільноти.

Розвідки науковців на тему студентоцентризму можна умовно поділити на дві групи. До першої належать статті, у яких з'ясовується сутність студентоцентрованого підходу, розглядаються шляхи його реалізації, окреслюються проблеми, що виникають на етапі впровадження [1; 2; 3; 6; 8; 9; 10; 11; 12; 13]. Другу групу наукових праць становлять дослідження, у яких науковці на прикладі різних навчальних дисциплін і груп здобувачів освіти показують можливості застосування студентоцентрованого підходу [4; 5; 7]. Відповідно наша наукова розвідка має на меті показати прояви студентоцентризму на прикладі викладання документознавчих дисциплін.

Дисципліни документознавчого циклу – навчальні курси, що передбачають вивчення документаційного складника професійної діяльності з різних позицій. Ідеться про фахові навчальні дисципліни, які опановують студенти бакалаврату спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: «Документознав-

ство», «Управлінське документознавство», «Джерелознавство», «Бібліографознавство», «Аналітико-синтетичне опрацювання інформації», «Спеціальне діловодство», «Інформаційно-аналітична діяльність», «Документна лінгвістика» тощо.

Одним з яскравих прикладів студентоцентризму є можливість вибору здобувачами освіти не тільки керівників наукових досліджень, тем випускних кваліфікаційних і курсових робіт, але й тем комплексних практичних індивідуальних завдань, що є необхідним складником кожної навчальної дисципліни. Водночас важливо реалізовувати принцип наступності наукових досліджень, що уможливорює глибоке та різнобічне вивчення певного явища чи аспекту діяльності протягом усього навчання на освітній програмі. З огляду на це завданням педагога є допомога студенту у виборі цікавої, актуальної та перспективної для подальших наукових студій теми наукової роботи, яка би мала практичну значущість, наукову новизну і вимагала творчого підходу.

Для того, щоб допомогти майбутнім фахівцям з інформаційної, бібліотечної та архівної справи визначитися з місцем майбутньої роботи, спробувати себе в різних царинах діловодства, інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи, набути практичних навичок роботи з документами, здобувачі згаданої спеціальності проходять практику та мають елементи дуальної освіти. Вибір студентською молоддю баз проходження дуальної освіти (як і баз практики) є також одним із виявів студентоцентрованого підходу. Так, у Західноукраїнському національному університеті студенти, з одного боку, мають змогу скористатися пропозиціями ЗВО щодо місця проходження дуальної освіти та практики, а з іншого боку, можуть обрати іншу установу, ініціюючи співпрацю університету з нею. Даючи майбутнім фахівцям з інформаційної, бібліотечної та архівної справи можливість такого вибору, викладачі фахових дисциплін повинні заохочувати студентів розширювати зону комфорту, щороку змінюючи бази дуальної освіти з метою ознайомлення з якомога ширшим спектром роботи з документами.

Відзначимо, що студентоцентрований підхід передбачає переміщення фокусу уваги з викладача на здобувача освіти під час освітнього процесу. Ідеться про те, що роль викладача перестає бути ключовою: він вже не є основним джерелом інформації, а стає, імовірно, натхненником, фасилітатором, організатором чи менеджером навчальної діяльності. Збільшити активність студента та посилити його інтерес до вивчення навчальних дисциплін документознавчого циклу дає змогу використання кейс-методу, або ситуаційних завдань. Аналіз ситуацій, що трапляються під час складання, оформлення та функціонування службових документів, створення вторинних документів, бібліографування за різними стандартами і под. не тільки поглиблює набуті під час лекцій теоретичні знання, але й сприяє актуалізації раніше засвоєного навчального матеріалу, слугує його кращому запам'ятовуванню, реалізації міждисциплінарного підходу до навчання.

Активізації пізнавальної діяльності студентів також слугують використання методів інтерактивного навчання, форм аудиторної роботи «перевернута лекція», залучення студентів до проведення лекційних і практичних занять, керування проєктами та контролю за їх виконанням.

З огляду на глобалізаційні процеси та інтеграцію України в європейський простір володіння іноземними мовами, зокрема англійською як мовою міжнародного спілкування, набуває особливого значення створення завдань із документознавчих дисциплін. Вони стимулюють вивчення іноземних мов і удосконалюють навички їх володіння, і це є одним з актуальних завдань викладача дисциплін документознавчого циклу. Це може мати форму не тільки ознайомлення студентів із фаховою лексикою іноземною мовою і рекомендацій використання іншомовної фахової літератури для вивчення певних тем із тієї чи іншої початкової дисципліни. Наприклад, під час викладання курсу «Аналітико-синтетичне опрацювання інформації» викладач може пропонувати студентам завдання на створення і редагування вторинних документів іноземними мовами: бібліографічних описів, оглядів, резюме, анотацій, рефератів тощо. Такі завдання не тільки покращують рівень володіння іноземними мовами і поглиблюють фахові знання, але й стимулюють розвиток креативності, що сприяє посиленню інтересу до навчання загалом.

На нашу думку, у межах реалізації студентоцентрованого підходу можна розглядати також організацію зустрічей здобувачів освіти з відомими постатями у сфері інформаційної діяльності, бібліотечної та архівної справи та фахівцями-практиками – у вигляді вебінарів, дискусій, круглих столів, воркшопів, а також проведення екскурсій до бібліотек, музеїв, архівів, відділів інформаційно-документаційного забезпечення діяльності державних установ тощо.

Не можна також оминати увагою прояви студентоцентрованого підходу до навчання у ЗВО, як-от створення доброзичливої атмосфери на заняттях, прищеплення поваги до членів академічної спільноти, своєї та чужої інтелектуальної власності, цінностей академічної доброчесності тощо.

Отже, у межах навчання документознавчих дисциплін студентоцентрований підхід знаходить вияв у можливостях студентів обирати цікаві й актуальні теми наукових робіт із дотриманням принципу наступності наукових досліджень, місць проходження дуальної освіти, у переході викладачів від авторитарного стилю навчання до демократичного, що передбачає активність здобувачів освіти, стимулює їхню творчість і допитливість. Цього можна досягнути шляхом урізноманітнення методів навчальної діяльності та контролю знань студентів, активного використання інтерактивних методів навчання, організації зустрічей студентської молоді з практиками у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи, екскурсій до бібліотек, архівів, музеїв, відділів інформаційно-докумен-

таційного забезпечення управління в установах, а також пропагуючи принципи академічної доброчесності та створюючи сприятливий соціально-психологічний клімат на заняттях.

Список використаних джерел

1. Гладких Г. В. Забезпечення студентоцентрованого підходу у закладах вищої освіти. *Українські студії в європейському контексті*: зб. наук. пр. 2020. № 2. С. 157.
2. Гришина Н. М. Удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти: студентоцентрований підхід. *Державне будівництво*. 2019. № 2. С. 1–18.
3. Кулага І. В., Ткаченко О. В. Студентоцентрований підхід як освітня інновація у вищій освіті України. *Ukraine–EU. Modern technology, business and law: collection of international scientific papers*. Чернігів, 2016. С. 235–238.
4. Кушнарєнко Н., Соляник А. Студентоцентрований підхід у підготовці фахівців документознавчого профілю. *Вісник Книжкової палати*. 2022. № 10. С. 32–43.
5. Мартинчук О. В. Студентоцентрований підхід до підготовки фахівців з інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами. *Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки*. 2015. Вип. 5(1). С. 203–218.
6. Міщенко Т. О., Стаднік Н. В. Студентоцентричне навчання як вектор розвитку гуманітарної парадигми освіти. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2017. Вип. 17. С. 32–37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2017_17_11 (дата звернення 12.05.2023).
7. Наумик А. С., Ядловська О. С. Особливості студентоцентрованого підходу у викладанні. *Світ наукових досліджень. Випуск 16*: матеріали Міжнародної наукової конференції, 2023. 128 с.
8. Опачко М. В., Козловська І. М., Ключковська І. М. Реалізація студентоцентрованого підходу в сучасних умовах розвитку вищої школи. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. № 2(49). С. 129–134. URL: <http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/article/view/247647>
9. Сосницька Н. Л., Глікман С. Студентоцентрований підхід до професійної освіти в умовах сталого розвитку суспільства. *Науковий вісник Львотної академії. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 1. 2017. С. 377–381. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/4127> (дата звернення 12.04.2023 року).
10. Шкіцька І. Шляхи реалізації студентоцентрованого підходу в сучасних закладах вищої освіти. *Інновації в освіті: реалії та перспективи розвитку*: матеріали V міжнародної науково-практичної конференції, 11 травня 2023 року, м. Тернопіль. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. С. 83–92.
11. Bugaj J. Kształcenie skoncentrowane na studentach tzw. Student Centered Learning (SCL): co się za tym kryje? Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, 2013. 27 s.
12. Grzymała-Moszczyńska J., Kwiecień K., Rataj A., Barzykowski K. Stan wdrożenia modelu nauczania skoncentrowanego na studentach i studentkach na polskich uczelniach wyższych. *Nauka i Szkolnictwo Wyższe*. 2013. № 42(2). С. 32–49.
13. Thanh Pham Thi Hong. Implementing a student-centered learning approach at Vietnamese higher education institutions: barriers under. *Journal of Futures Studies*. 2010. № 15(1). P. 21–38.

14. Todorovski Blazhe, Erin Nordal, Tijana Isoski. Overview on Student-Centered Learning in Higher Education in Europe: Research Study. *European Students' Union*. 2015. 47 p.

15. Wright Gloria Brown. Student-centered learning in higher education. *International journal of teaching and learning in higher education*. 2011. № 23(1). P. 92–97.

**Борисов О. Ю., аспірант,
Державна наукова установа «Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України», м. Київ**

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗОВНІШНІХ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Одночасно зі здійсненням безпосередньої збройної агресії проти України російська федерація продовжує нарощувати і масштаби агресії в інформаційному просторі. Значною мірою відповідний негативний інформаційний вплив націлений на суспільства іноземних держав.

Виходячи у зовнішній інформаційний простір, росіяни намагаються виправдовувати свою збройну агресію проти України, здійснюють спроби різнопланової дискредитації України, її суспільства, вищого військово-політичного керівництва. Відбувається і просування ідей про негативні наслідки іноземного втручання в російсько-український збройний конфлікт. Відтак Україна сьогодні мусить не лише захищати свою територіальну цілісність на полі бою, а й вести ефективне протистояння в інформаційному просторі.

Відповідно до законодавства України, зокрема Стратегії інформаційної безпеки, основним засобом захисту інтересів держави в інформаційному просторі є стратегічні комунікації. Водночас законодавство не обмежує їх сферу дії суто внутрішнім інформаційним простором України. Організація зовнішніх стратегічних комунікацій в умовах повномасштабного збройного конфлікту має певні особливості, висвітлення деяких з них ми і ставимо собі на меті. РФ у зовнішньому інформаційному просторі переслідує досить очевидну мету – послаблення міжнародної підтримки України. Так, оцінюючи спроможності сторін збройного конфлікту зважено і неупереджено, слід розуміти, що російська федерація незіставно переважає Україну за економічним і мобілізаційним ресурсом, потужністю військово-промислового комплексу, за низкою інших спроможностей. Навіть більше, лінія бойового зіткнення наразі проходить переважно територією України, через що під час бойових дій руйнувань зазнають здебільшого українська інфраструктура, виробництва, житлові будівлі; до того ж відбулася значна еміграція